

В. Винниченко.

ФАЛЬШИВЕ РОЗУМІННЯ НАЦІОНАЛЬНО-УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.

(Уривок з книжки В. Винниченка п. н. "Відродження Нації").

1. Наша "буржуазність".

Як тільки ми переступили межу морально-правової, революційної влади, як тільки наблизились до творення юридичної державності, так з того моменту й почалося забуване дійсною суттю нашого руху: інтерес наших працюючих мас, їхнє національне й соціальне відродження. Засіб цього відродження, — тільки за-сібі! — ми почали приймати за ціль і єдину ціль нашого руху. Державність стала домінуючим мотивом наших мрій.

Але не в цьому вся помика. Державність як найкращий, всеохоплюючий засіб національного життя, мусіла бути, мусіла досягати ся, творити ся.

Але яка державність?

Ми увесь час казали всім, що ми — нація робітників і селян. В наших Універсалах, відо-звках, промовах скрізь ми підкрислювали, що ми робітничо-селянська нація, що буржу-азія в нас національно-свідомої немає, що на-ша історія так нас обчистила.

Отже, здається, так послідовно було би творити й далі тільки робітничо-селянську державність, таку державність, яка відпові-да-ла б характеру всієї нації.

І так воно ніби намічало ся в першому пе-ріоді, особливо під час боротьби з Тимчасо-вим Правительством. І влада наша немов би так творила ся. Центральна Рада, дійсно, бу-ла складена з рад селянських, садовських і ро-бітничих депутатів, які вибирали ся на відпові-дні з'їздах і посідали ся в Центральну Раду. І Генеральний Секретаріат ніби з самих соці-ялістів було сформовано. І керуючі-ж партії, соціалдемократи та соціалісти-революціо-нери ніби виразно стояли на ґрунті соціальної революції. Згадаймо тут промови делегатів Центральної Ради на Петроградську Конферен-цію, М. Порша й М. Ткаченка.

А от, наприклад, виривки з резолюцій 4-го з'їзду української соціалдемократичної партії, виробленої тим самим М. Поршом:

"4. Сучасна російська революція з такими складними й величезними завданнями розви-вається ся разом з тим в атмосфері різних су-перечностей буржуазії й пролетаріату, капі-талістів і поміщиків з одного боку та про-летаріату й дрібного спавперізованого селян-ства з другого боку; при таких обставинах у процесі революційного руху буржуазія й про-летаріат стають на ворожій позиції класової боротьби, а се робить неможливим співробіт-ництво антагоністичних клас у творчій процесі великої революції в Росії.

6. Сучасна російська революція, тягнучи за собою нечуваній в історії всіх дотеперішних революцій переворот у соціально-економічних відносинах, викликаючи широкий відгомін у величезних робітничих масах західної Європи, збуджуючи в них нахил до скинення пут капі-талізму, до соціальної революції, а рівночас-но і до скинення імперіалістичної війни, що може повести за собою повстання пролетарі-ату в західній Європі, — стає прологом і по-чатком всесвітньої соціальної революції.

Тому четвертий з'їзд української соціал-де-мократичної робітничої партії проголошує:

1. Що як у цілій державі, так і в окремих її кінцях мусить бути негайно утворена однород-на революційна демократична влада, влада зорганізованого пролетаріату, селянства і вій-ська".

Отже ніби все як слід. І революція визна-ється ся соціалістичною, й капіталістичний лад має бути зруйновано, й через те співробітні-цтво з буржуазією недопустимо й вся влада має належати "зорганізованому пролетаріатові, се-лянству й війську".

Але, на великий жаль, се була тільки фра-зеологія, необхідна для того часу. На вели-кий жаль, ми не мали сили послідовності, че-сности з собою, ми так само як російський де-мократ в українському питанні, говорили пре-красні промови, складали хороші резолюції, а в ре-альному житті їх не додержувались; керува-лись зовсім іншими нерисаними резолюціями.

І перші ознаки цієї неспіловності вже мі-стяться ся навіть у сій самій резолюції 4-го з'їзду с.-д. партії, в наступному її пункті, а саме:

"а) Домагати ся рішучої контролю держав-ної й краєвої влади при найблизшій участі зорганізованого пролетаріату, за продукцією й поділом продуктів фабрично-заводської про-мисловості".

В цьому пункті вже ховав ся маленький червочок. Тут уже була меншевицька пози-ція, та позиція, яка не допускала руйнації бур-жуазного ладу. Тільки державна контрола з участю робітництва. Словечко "рішучий" ні-чого в суті не міщало. Бо рішучою контро-лею могла бути тільки робітничая контрола, тільки передача всіх підприємств в руки са-мих робітників.

Але ся резолюція виносилась ще під час бо-ротьби з Тимчасовим Правительством, коли та боротьба давала нам відваги, запалу, смі-ливості й революційності.

Коли-ж почало приходити ближче до тво-рення власної державної влади, то тут почало ся ще виразніше хитане.

2. Страх перед буржуазною державністю.

Резолюція Центральної Ради з осудом по-встання більшовиків була вже помітною озна-кою нашої неспіловності. Ми злякалися їхньої

консервативності й рішучості. Ми не хотіли брати того на увагу, що більшовики інакше-ж не могли зробити, бо всі інші партії стояли на ґрунті коаліційної влади. Для того, щоб у-творити ту "однородно-соціалістичну" владу зорганізованого пролетаріату, селянства і вій-ська" треба було скинути коаліційну владу. А як же її скинути, коли всі інші "соціалісти" підтримували коаліцію? Розуміється, коли з доброї волі не хоче вступити ся, то треба спихнути її силою.

І як же могла Центральна Рада, яка сама-ж стояла проти коаліції й за владу пролетарі-ату та селянства, як і через що вона могла о-судити тих, які здійснили її-ж власні погляди? І чого замість осуду Центральна Рада сама не зробила того? Чому, рішуче не взялась до розвитку той революції, яку сама вважала со-ціальною?

А через те, що ми, як я сказав вже, боя-лись пролетаріату. "Вся влада радам" се зна-чило по суті вся керуюча ролля мійському про-летаріатові. А ми того пролетаріату не ма-ли в такій кількості, яка-б нам забезпечувала наші національні домагання. Ми бояли ся, що з владою рад приїде та сама руська влада, з якою ми так тяжко доводилось боротись. Ми не вірили, що наш зрусифікований пролетаріат стане активно в оборону нашої державності, наших національних здобутків, в оборону того, що він не почував своїх, рідним і необхідним собі.

Се недовіре було величезною помилкою, як виявилось далі. Се було великою шкодою й для чисто національної справи, бо се недо-віре й далша наша політика відвернула від національної справи зрусифікований україн-ський мійський пролетаріат, який також мав пробуджену ніжність, який мав би її без порів-няння більшою, коли-б українство не відлихну-ло його саме своїм соціальним консерватиз-мом.

Та ми, власне, ніколи навіть не задумува-лись над тим, щоб будувати чисто нашу, чисто селянсько-робітничу державу, яка найбільш відповідала характеру нашої селянсько-робіт-ничої нації.

Стремління більшовиків творити робітничо-селянську державу з метою створити за її до-помогою соціалістичне громадянство, здава-лось нам утопією, авантюрою, кривавою інтри-гою одної партії, яка домагається ся влади.

Ми настільки мало були соціалістами, що не до-пускали навіть думки про зруйноване буржуаз-ної держави. Де-ж бо такі, мовляв, можливо в таких країнах, як Росія чи Україна, де ве-личезна більшість населення є селянство, де ка-піталізм тільки в початкових формах, — за-водити соціалістичний устрій. Ми навіть по-силали ся на Маркса, не знаючи його учень, не знаючи, що більшовизм був ніщо інше, як послідовний, чистий марксизм, що більшови-ки здійснювали до літери те, що Маркс і Енгельс теоретично викладали в своїйому вченні, що вони навіть мало що нового вносили після до-свіду Паризької комуні.

Ми не знали учень Маркса й Енгельса про-державу, про її ролі, характер, про завдан-ня революційних клас у відношенні до держави.

Ми не розуміли того, що наша державність потрібна нам була, як засіб для повного со-ціального й національного визволення наших працюючих мас, як засіб для знищення всякого класового пановання, як засіб знищення самої держави й усієї її машини й перетворення су-часного насильницького громадянства в гро-мадянство соціально вільних і рівних людей.

Ми знали тільки одну державу — буржуаз-ну, сучасну, з усіма її усталеними органами й апаратами. Ми вірили в її вічність, нехоті-вість, незмінність. Ми знали, що ці державні органи й апарати були найкращими засо-бами нашого національного поневолення. Ми знали, що для того, щоб захопити ці апарати влади, зробити їх своїми, себ-то здобути сво-ю, національну державність.

Так ми й робили. На се йшла вся наша у-вага, енергія, сила, запал. Ми добували, будо-вали й творили ту державність, яку ми знали, яка була перед нашими очима.

І скільки справді, тої енергії, сил, завзя-ти, крові й життя ми вклали на те, щоб зроби-ти... не свою державність, ворожу нації нації, загубу для неї!

Кажучи по ширості, ми рішучо нічого не міняли в суті тої державності, що була за ча-сів Тимчасового Правительства. Ми одної о-снови її ми не порушили. Ми тільки міняли національну форму її, — замість сине-біло-че-рвоного прапору ми вішали жовто-блакитний.

Розуміється, народ, позбавлений націо-нальних форм свого розвитку, не може при-няти як слід ніяких самих кращих соціальних здобутків. Він є подібний до чоловіка з хорим шлунком, якому дають смачні й пожив-ні страви.

Але з другого боку так само неможливо здоровому робочому шлункові давати їсти не здорову, руйнуючу все його здоров'я їжу.

У нас же не вистачило сміливості й на-хнення, оздоровляючи шлунок нашої робітни-чої нації, дати їй ту їжу, яка була б поживна для неї й якої вона сама вимагала від нас. За-мість того ми пропонували їй усілякі панські, гнилі, отруйні страви, а їла поцілює оукаїпін. Ті самісенні страви, якими годувало й Тимча-сове Правительство.

Ми цілком справедливо виставляли разур-факт нашої відмінної національної природи: безбуржуазності. Ми цілком вірно доводи-ли за всім, що найбільшим ворогом нашого національного визволення були буржуазні класи на Україні. Отже, здається, се повинно було бути ясно, що поки на Україні лишились ся пановане буржуазних клас, себ-то буржуаз-

ного ладу, доти й наше повне національне ви-зволене не можливе. І нашим завданням, коли ми вже тільки на національну справу звертали всю свою увагу, в інтересах хоча би тільки на-ціонального визволення треба було насамперед знищити пановане буржуазного ладу на нашій землі, зруйнувати силу найбільш ворожих і чу-жих нашої національності-клас. Вся наша осо-блива історія, всі умовини нашого історично-го розвитку вимагали цього від нас, се було необхідною дальшого нашого визволення.

А ми що замість того? Підтримували, скрі-пляли, боролися пановане сих клас на Україні. (Дальше буде.)

ХЛІБА!

Найважливішою сьогодні "орієнтацією" Львова, се орієнтація хліба.

Чи ви бачили що сьогодні діється в місті? Вийдіть на місто, о який небудь порі, в день, чи вночі, а побачите те, чого ви в найгірших часах не бачили, чого ви не переживали навіть тоді, коли Львів був оперезаний перстем у-країнських військ!

Хвостики!

Се вже не хвостики, — се цілі процесії сто-ять під рейоновими чи консуловими склепа-ми — очікуючи хліба, каші, баранол...

Люди сплять під склепами, як віденці в найкритичнішому часі, коли вимирали з го-лоду.

Чи може й ми віддати на жертву голоду? Дайте нам хліба!

"ГАЙДАМАКИ" І "ЛЯХИ".

У Львові триває далі страйк кравецьких ро-бітників, Українців і Поляків.

Жидівські майстри вже давно погодили ся з робітниками. От "мішуреси"!

А польські й українські ані рух не-можуть дійти до угоди. Вони — "Гайдамаки" й "Ля-хи" зєднали ся, очевидно, разом і станули твердим муром проти робітників.

Визискувачі гайдамацького й ляцького пле-мені! єдняйте ся!

ПЕТЛЮРІВСКА "УКРАТНА" І СЕЛЯНСЬКО-РОБІТНИЧА УКРАТНА.

В віденській "Новій Добі" є поміщена стаття п. н. "Українська державна влада", в котрій читаємо:

"Українська дрібнобуржуаз-на демократія, що впочатку російської революції стояла на чолі національного руху, пред-ставляючи інтереси головним чином середнього українського селянства, захопивши держав-ну владу в свої руки, намага-лась усіма державними апа-ратами й засобами дати всьому соціал-політичному життю на Україні характер буржуазний, тільки в національних україн-ських формах.

Але ці намагання стояли в такій явній, кричущій супе-речности з об'єктивними умо-вами життя, в такій дізгармонії з природою робітничо-селян-ської, безбуржуазної нації, з такою невідповідністю до со-ціально-економічних розбурханих революційних мас, що влада української дрібнобуржуазної демократії загубила всяке до-віре й прихильність мас, була вигнана ними й замінена та-кою владою, яка стояла в гар-монії з їхніми соціальними стремліннями, сією головною керуючою силою їх руху.

Українська дрібнобуржуазна демократія по своїй класовій природі не змогла бути ке-рувницею соціального руху мас. Вона галада, що надалши своїм класовим дрібнобуржу-азним змаганням національний характер, зможе убити соці-альний прагнення робітничих мас у сі вузькій рамці. Вона са-мовпевнено думала, що імен-но вона, ся дрібнобуржуазна демократія, є дійсною й єди-ною виразницею національно-го визволення українського на-роду і що ті форми свого визволення, які вона обстоюва-ла були найкращі й найвірні-ші. Вона в своїй міщанській наївності, надаючи національ-ному визволенню класовий, дрібнобуржуазний характер, у той же час думала, що націо-нальний момент цілком окре-мо стоїть від соціального і що вона проводить загально-національну, безкласову робо-ту.

І от сей характер ніби за-гально-національний був причиною того, що дрібно-буржуазна демократія довгий час тримала під своєю ге-ге-

Стен За-ний.

ПРОЛТАР.

Післяється ся уминою,
Все в задумі, все з журбою
Нещасний нудар —
Лише пролетар.

Оглядається неспіло,
Все що бачить — його діло,
Всі вежі до хмар —
Ставить пролетар.

Місяць він нігде не має,
Всюди його проганяє
Поліцей, жандар —
Бо він пролетар.

Чи у війні, чи в спокою,
Всюди перше його пхають,
А він не ридар —
Лише пролетар.

Ліс рубав, ломить скали,
І в фабріці і на полі,
І в копанні шахтар —
Все він — пролетар.

Всі добра, що мають дуки,
Все йшло через його руки —
За весь той тягар —
Він все пролетар.

Хоч працює в день і вночі,
Що аж на лоб лізуть очі,
То за працю дар —
Назва пролетар.

Всяке горе, всяке лихо
Терпить мовчки, вперто, тихо,
І мороз і жар —
Зносить пролетар.

Як голод добре притисне,
Тоді часом дещо "свисне" —
Вже лаяком до хмар —
"Злодій" пролетар!

ської влади, він є голова Ди-ректорії, тої смішної, жало-гідної "Верховної Влади". І треба признати, що кращого, типичнішого представника ма-ленького міщанства з усім його нахилом до реакційності, з упаданем перед великою буржуазією, з жагучим бажан-ням переймати всі зовнішні парадні штуки сеї класи, з не-переможним стремлінням до сво-новання і паразитизму та з ціл-ковитою нездатністю до я-коїсь позитивної роботи, — трудно знайти.

Така є в даний момент одна українська "влада". Вона, ся "влада", спірається тільки на мізерну купку українських мі-щан, що називають себе со-ціал-демократами. Ся купка території не має і живе за кор-доном, ніякого відношення до України, до українських робіт-ничих мас не маючи. Голова сеї купки І. Мазепа, "голова Ради міністрів" на селянських возах їздить десь по дво-трох повітах Поділля, розшу-куючи своє військо, (яке, як доносять останні чутки, пере-далось вже на бік української радянської влади). "Рада Мі-ністрів" по одній мешкає по готелях різних європейських країн, — один у Польщі, дру-гий в Румунії, третій в Ав-стрії, четвертий в Германії. Го-лова "верховної влади", "Го-ловний Отаман", вигнаний власними "козаками", втік і сидить у Варшаві й разом з реакційною-польською шлях-тою безнадійно готується до наступу на селян і робітників України.

Є ще в Каміні, відданому сею самою верховною петлю-рою польській шляхті, "Націо-нальна Рада", складена з другої частини недобитків мі-щанства. Вона намагається скинути петлюрівщину й за-вести замість неї щось інше, але, розуміється, цілком по-дібне, — міщанське, недо-кровне, безсиле й контррево-люційне. І так само, як і пе-тлюрівщина, без території, без війська, без засобів, без певної лінії, з одною орієнта-цією: на поміч від реакції За-ходу та на ті рештки держав-них мілітардів, які лишили ся за кордоном від грабінництва, марнотраства й злочинного господарства отаманщини, за яке вона ще має йти під суд.

Отся купка недобитків і за-смокотаних безнадійних контр-революціонерів намагається ся

ще й тепер шантажувати на "загально-національності". Продавши не раз то ту, то иншу частину українського на-роду на поталу денікінській і польській реакції за свою особисту владу, відзначивши себе як зрадників, виявивши свою владу як найбільш шкід-ливою і злочинною супроти національного і соціального визволення українського працю-ючого народу, ці люди смі-ють ще й тепер, по всіх своїх злочинствах, тягти далі свою спекуляцію й шантаж на лю-бови української демократії до своєї нації, вони ще й те-пер сміють виставляти себе, як єдиних оборонців націо-нального визволення.

І є на Україні, на всій її те-риторії (виключаючи поки що Наддністрянщину), друга у-країнська державна влада. Ся влада є владою робітництва й трудового селянства, себ-то являє тих клас, які складають майже всю нашу націю, отже, дійсно, се є суто-національна, українська влада. Ся влада, вибрана українськими пра-цюючими масами, оголосила незалежність Української Ро-бітничо-Селянської Соціалі-стичної Республіки й повну рі-шучість боротись за неї й від-стоювати проти всяких зама-хів. Ся влада не роздає ота-манщи, посилає і інших мар-нотравців величезні суми на-родних грошей на організацію ворожих соціальному змаган-ню українського народу сил та на закликувані їх від захід-ного імперіалізму, а вживає їх на підняте національної культури, науки, школи, на підняте й відроджене розхитаного господарства, на органі-зацію оборони проти замхів антантського і польського ім-періалізму. Ся влада робить дійсно героїчні усяля, щоб по-бороти гігантську силу все-світнього спрота-капітала, який висмоктує сили з усієї люд-ськості, який тримає в модер-ному рабстві мільйони неволь-ників, який сковає творчі си-ли людини, облуплюючи її сі-тими своїх законів, установ, отруйних звичаїв і моралі".

Епідемія тифу в Польщі.

Професор д-р Стефан Дом-бровський мав недавно стрічу з начальним комісарем для по-борювання пиятністого тифу д-ром Емілем Голдлевським. Оба вони обговорювали стан епі-демії в Польщі і окупованих польськими військами східних землях. Проф. Домбровський ось що розказує кореспондентові "Слово Польського" зі своєї стрічі з д-ром Голдлевським.

Польковик д-р Голдлевський сказав: Пиятністий тиф в Поль-щі доходить до застрашуючих розмірів. Переводом ширить ся епідемія в східній Радичині і на східних окраїнах земель, які є під зарядом польських властей. На Литві, Волині, Поділля обчислення в прибли-женно подають чверть міліона людей, хворих сьогодні на пиятністий тиф. Коли при-йметь ся 10% смертності — а на північних відрізах схід-ного фронту смертність до-ходить до 25% — то трагит ся місячно 25-тисяч людей. На сему терені впало самих лікарів в боротьбі з тифом 65 — що яроко зясовує образ елементарної катастрофи. Є се більше кровава війна і по-тигне вона більш жертви, чим фронтова війна.

А тут в Польщі нема шпін-тальних матеріялів, недостача дезінфекційних матеріялів, не-ма також матеріялів для купе-левих інсталяцій. Супроти ша-леної, елементарної катастро-фи стоїть Польща майже без-радні. І ось вмирають по се-лах цілі загородин, пустіють оселі, творяться гірше мemento на будучність.

Чеський кабінет зрезигнував.

ЛОНДОН, 16. квітня. — Ни-нішня телеграма з Відня до-носить, що чехо-словацький кабінет зрезигнував. Рези-гнація наступила після запаль-ної дебати в національних зборах над політикою кабіне-ту.